

Bijlage: tekst van de leerlingopdracht

Gelukkig leven: omgaan met tegenslagen

Dit jaar lees je Latijnse en vertaalde teksten van Cicero en Seneca over de filosofie van de Stoa. Deze filosofie heeft door de eeuwen heen mensen geïnspireerd om na te denken over geluk of een goed leven en hoe je dat geluk kunt bereiken.

Eindoel: een eigen Encheiridion

Natuurlijk zullen we veel tijd besteden aan het lezen (vertalen) van deze teksten. Tijdens het lezen maak je een klein eigen *Encheiridion*, een zakboekje, waarin je voor jezelf vastlegt wat jij zelf interessant, belangrijk, nuttig, of misschien wel verbazingwekkend vindt in wat je leest. Over de omvang van het boekje en de frequentie waarmee je er een bladzijde aan toevoegt maken we afspraken met de klas.

Stap 1

Kies een van de vier personen die aan je zijn voorgesteld. Beantwoord individueel de volgende vragen over deze persoon en gebruik daarbij de aangeboden bronnen (je hebt hiervoor ongeveer 10 minuten de tijd).

1. Citeer een zin of vat een passage kort samen die jouw aandacht heeft getrokken.
2. Leg uit waarom je dit gekozen hebt. (interessant, opvallend, nuttig, spannend, ...)
3. Op welke vraag of vragen zou je graag een antwoord willen vinden tijdens het lezen in de komende weken/maanden?

Vervolgens bespreken jullie in groepjes vraag 4 en 5 (je hebt hiervoor weer ongeveer 10 minuten de tijd).

4. Elke leerling vertelt wie hij/zij heeft gekozen en laat het citaat of de samenvatting duidelijk horen aan de anderen. Leg uit wat je interessant, opvallend, belangrijk vond.
5. Rond in je groepje af door te bespreken:
 - a. welke overeenkomsten jullie zien tussen de besproken personen? Welke verschillen?
 - b. de vragen waarop jullie graag een antwoord zouden vinden.

6. Vervolgens inventariseren we klassikaal de vragen en wisselen we de reacties op de gelezen bronnen uit. In de loop van het jaar gaat blijken welke vragen ook beantwoord kunnen worden.
7. Tot slot kijk je nog eens terug naar je eerste beantwoording van de vragen. Wat kun je toevoegen op basis van de bespreking? Heb je bijvoorbeeld al een eerste antwoord op een vraag? Of zijn er nieuwe vragen die je interessant vindt?

Stap 2

Je krijgt een eigen zakboekje

Je mag het mee naar huis nemen (neem het wel altijd mee naar de les!), of op school laten bij de docent. Tijdens het lezen van de Latijnse teksten en de teksten in vertaling ga je dit jaar pagina's vullen in je eigen boekje. Om dat gestructureerd te doen, kun je gebruikmaken van een KAVV. (Dit is een hulpmiddel, geen keurslijf!) Neem hiervoor bij voorkeur teksten die je aanspreken.

KAVV staat voor: kerncitaat, argument, vraag en verband. Het schrijven van een KAVV dwingt je om na te denken over en te reflecteren op de gelezen tekst.

De opbouw van een KAVV:

Kerncitaat: Geef een citaat dat kernachtig weergeeft wat de auteur belangrijk vindt of dat jou treft als verhelderend.

Argument: Leg de lijn van het betoog uit (NB dat is niet hetzelfde als een samenvatting van de tekst!). Vraag je af wat de auteur met zijn tekst wil beweren, en laat zien hoe hij dat doet. Leg ook uit waarom jij dit citaat hebt gekozen.

Vraag: Formuleer een of meer inhoudelijke vragen die het gelezene bij je oproept.

Verband: Geef aan, indien mogelijk, welk verband er is tussen het nu toegevoegde citaat (en de argumenten) en jouw eerder gekozen citaten.

Bronnen bij de startopdracht

Voor bronmateriaal bij Etty Hillesum, zie de examenbundels 2018 *Vita Beata* (Hermaion of Eisma).

Voor bronmateriaal bij James Stockdale, fragmenten uit 'Courage under Fire. Testing Epictetus's doctrines

in a laboratory of human behavior', zie media.hoover.org/sites/default/files/documents/978-0-8179-3692-1_1.pdf.

Mandela, N. 2015. *De lange weg naar de vrijheid*, Amsterdam.

Mandela, N. 2010. *Conversations with Myself*, Londen/Oxford.

Voor Jules Evans' TED-talk *How Philosophy Can Save Your Life*, zie www.youtube.com/watch?v=XuwYvFINGns. (laatst geraadpleegd op 15 november 2017)